

www.foaia.hu

foaia@foaia.hu

www.facebook.com/foaiaromaneasca

Pret: 300 de forinți
Cu abonament: 130 de forinți

FONDAT ÎN 1951

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

ANUL LXX NR. 7

Vineri,
14
FEBRUARIE
2020

9 771418 834006

20007

Noutăți
în funcționarea
AȚRU

(Pagina 3)

Cântecul Ofeliei,
sfântul Valentin
și folkul românesc

(Pagina 5)

Balul panglicii
la Liceul „Nicolae Bălcescu”
din Jula

(Paginile 7 și 12)

Calendar ortodox

17 februarie, luni, Sf. M. Mc. Teodor Tiron; Sf. Mariamna;
Sf. Împărați Marcian și Pulheria
18 februarie, marți, Sf. Leon, Ep. Romei; Sf. Agapit, Ep. Sinadei
19 februarie, miercuri, Sf. Ap. Arhip, Filimon și soția sa, Apfia;
Sf. Cuv. Mărt. Evghenie și Macarie (Post)
20 februarie, joi, Sf. Leon, Ep. Cataniei; Sf. Agaton, Ep. Romei;
Sf. Cuv. Visarion
21 februarie, vineri, Sf. Cuv. Timotei; Sf. Eustatie, Ep.
Antiohiei (Post)
22 februarie, sâmbătă, Aflarea moaștelor Sf. Mc. din Evghenia;
Sf. Cuv. Atanasie, Talasie și Limneu (Pomenirea morților –
Moșii de iarnă)
23 februarie, duminică, + Sf. Mc. Policarp, Ep. Smirnei;
Sf. Cuv. Gorgonia. Duminică Lăsatului sec de carne
(a Înfricoșătoarei Judecăți)

Omul săptămânii

Lucia Borza

Viitoarea profesoară, autoare și redactoare de manuale de limba română pentru elevii școlilor românești din Ungaria și pentru străini, poetă, jurnalistă și culegătoare de folclor, Lucia Borza a fost una dintre cele mai puternice și remarcabile personalități pe care le-a avut românimea din Ungaria. S-a născut la Chitighaz, pe 13 februarie 1928, în familia preotului ortodox Ioan Borza și a preotesei Florica Borza. Studiile elementare și le-a făcut la școala din sat, după care a învățat la Seghedin și Bichișciaba, iar din 1947 a studiat filologie română și maghiară la Budapesta. Între 1951 și 1957 a fost profesoară de limba și literatura română și maghiară la Liceul românesc „Nicolae Bălcescu” din Iula. A făcut parte din primul colectiv redacțional al ziarului românilor din Ungaria, care atunci se intitula „Libertatea noastră”. Părăsind liceul iulan, în 1957, s-a mutat la Budapesta, unde a început să lucreze la redacția de naționalitate a Editurii Didactice. Scrierea manualelor și activitatea din presa românească au apropiat-o de literatura pentru copii, începând să scrie poezii, ghicitori, culegeri de folclor pentru cele mai tinere generații. A publicat numeroase studii despre folclorul românilor din Chitighaz. A fost un colaborator constant al ziarului românilor din Ungaria de la începuturi până în anii 2000. Sosită în orașul Iula ca proaspătă profesoară în anul 1951, a devenit membră a redacției revistei „Libertatea Noastră”, primul ziar românesc postbelic, ce a apărut din 15 ianuarie 1951. Revista s-a născut în incinta liceului românesc, deci primii „ziariști” erau profesorii școlii, printre care, alături de Lucia Borza, erau Friedrich Wild, Iosif Balogh și Gheorghe Santău. Din această primă echipă de ziariști, Lucia Borza a plecat ultima în lumea de dincolo de Ceruri, ducând cu ea o parte importantă a istoriei noastre.

Poza săptămânii

Când se întâlnesc patru profesori de educație fizică...

Pe copertă: Balul panglicii la Liceul „N. Bălcescu” din Iula/ Foto: Eva Șimon

Ședință în Parlament

Foto: Facebook / ombudsmanhelyettes

Pe 10 februarie și-a ținut prima ședință din sesiunea parlamentară de primăvară Comisia Naționalităților din Parlamentul de la Budapesta, condusă de germanul Ritter Imre. La întâlnirea la care naționalitatea română este reprezentată de purtătorul de cuvânt Traian Kreszta s-a discutat și despre organizarea în anul 2021 a următorului recensământ al populației țării. În a doua parte a ședinței a continuat audierea noilor președinți ai autoguvernărilor pe țară a naționalităților, aleși după alegerile din 13 octombrie 2019, de această dată a fost rândul președinților autoguvernărilor poloneză, armeană, romă și română, prin Gheorghe Cozma, președintele ATRU.

E.Ș.

Simpozion educațional la Bătania

Școala Generală și Grădinița Română „Lucian Magdu” din Bătania organizează în ziua de vineri, 28 februarie, cea de-a IV-a ediție a Simpozionului „Drumuri noi”, eveniment organizat în cadrul activităților ca instituție model. Tema simpozionului de anul acesta este „Drumuri noi în metodele educației”, în cadrul căreia vor fi prezentate mai multe comunicări despre metodele educației actuale, strategiile moderne de eficientizarea învățării, etc. Întâlnirea la care sunt invitate cadre didactice de la toate școlile și grădinițele din comunitatea românilor din Ungaria în care se predă limba română va avea loc de la ora 10.00, la Școala Generală și Grădinița Românească „Lucian Magdu” din Bătania (str. Fő, nr. 121).

A.B.

Balul mărtișorului la Otlaca-Pustă

Autoguvernarea Română din Otlaca-Pustă, în colaborare cu Asociația Românilor din localitate și cu Asociația Culturală Română „Mihai Puri”, organizează pe 29 februarie, Balul Mărtișorului. Petrecerea va avea loc la Căminul cultural din localitate cu începere de la ora 18.00. Rezervarea билетelor se poate face la președinta asociației, Szabó Miklósné, telefon: 06/30-843-8132.

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Noutăți în funcționarea AȚRU

La ultima ședință de lucru din 28 ianuarie a Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria, Adunarea Generală a votat o nouă modificare a Statutului AȚRU, care cuprinde unele noutăți remarcabile.

Astfel, la propunerea președintelui *Gheorghe Cozma*, s-a votat includerea în Statut a posibilității înființării, în mod formal, a unui Consiliu Consultativ Prezidențial pentru soluționarea unor probleme strategice. În munca acestui CCP ar lua parte „reprezentanți proeminenți ai românilor din țară și specialiști recunoscuți în domeniul lor de activitate” pentru a-i introduce mai activ în viața publică a comunității.

Un alt element important în Statut este înființarea unui premiu nou

pentru tinerii comunității, în două categorii: 1. pentru elevii din clasele superioare ale școlilor generale, 2. pentru elevii de liceu. Scopul premiului „Pentru tinerii noștri” este „impulsionarea tinerilor pentru a vorbi la un nivel cât mai înalt limba română”. Premiul se va acorda anual și va consta într-un sprijin bănesc (50.000 Ft) și într-o cupă călătorească (pe care se va grava în fiecare an numele elevului câștigător). Cei mai buni elevi vor fi propuși de către directorii școlii în care studiază, decizia finală fiind luată de Adunarea Generală a AȚRU. Premiul și cupa călătorească se vor înmâna elevilor câștigători la serbarea de bun rămas a școlii. **E.Ș.**

Imagini de arhivă despre Marea Unire și masă rotundă cu scriitorii Filip Florian și Dragomán György, la ICR Seghedin

Joi, 27 februarie 2020, de la ora 18.00, Filiala Seghedin a ICR Budapesta (Piața Dugonics, nr. 2) organizează la sediul său vernisajul expoziției cuprinzând panouri cu fotomontaje pe tema Marea Unire. De la victoria în Primul Război Mondial la Încoronarea Suveranilor României Mari și o masă rotundă ce abordează impactul istoriei asupra romanului de ficțiune, din perspectiva a doi importanți scriitori contemporani din România și Ungaria.

Expoziția ce conține imagini de arhivă din tezaurul Muzeului Național Cotroceni reprezintă, din ipostază documentară, simboluri esențiale pentru descoperirea României moderne și a parcursului său european, caracteristic ultimului secol. Despre fascinația construcției unui timp ideal, prin raportare la momente istorice de referință, vor vorbi *Filip Florian* (RO) și *Dragomán György*, (HU), doi maeștri ai narațiunii, traduși în ambele limbi, și a căror abordare literară consumă nostalgia până la mitizarea și creditarea ficțiunii ca sursă documentară primară.

Filip Florian este unul dintre scriitorii români contemporani care s-au bucurat de un imens succes la critica de specialitate, primul său roman, „Degete mici” (2005), fiind considerat cel mai bun debut scriitoricesc din România ultimului deceniu. După apariția romanului „Zilele Regelui” (2008), publicat în limba maghiară în 2009, la editura Magvető, traducerea Karácsonyi Zsolt, s-a vorbit despre o nouă estetică a romanului românesc contemporan.

Dragomán György este unul dintre cei mai apreciați scriitori maghiari contemporani, romanele sale fiind preluate de importante edituri din străinătate. După romanul „Regele alb” (2005), care s-a bucurat de un succes internațional impresionant (publicat și în limba română la Editura Polirom, 2014), scriitorul maghiar a confirmat prin romanul „Rugul” (2014), publicat în limba română la Editura Polirom, în traducerea lui.

Accesul la acest program multidisciplinar este liber.

DRAGOMÁN GYÖRGY & FILIP FLORIAN

– despre istorie, ficțiune, nostalgie –
történelemről, fikcióról és nosztalgiáról

**Vernisajul expoziției de fotomontaje Marea Unire.
De la victoria în Primul Război Mondial
la încoronarea suveranilor României Mari**

**A Nagy Egyesülés. Az Első Világháború győzelmétől
a Nagy Románia királyainak megkoronázásáig című
fotómontázs kiállítás megnyitója**

27 februarie 2020, ora 18.00, Piața Dugonics, nr.2, Seghedin 6720
2020. február 27., 18.00 óra, Dugonics tér 2. 6720 Szeged

Intrarea liberă, traducere simultană
A belépés díjtalan, szimultán fordítást biztosítunk

„Méhkeréki gyökerű gyógyítók / Medici cu rădăcini în Micherechi”

La Editura NOI din Jula se mai poate cumpăra, în număr limitat, cartea recent apărută despre cei aproape 100 de medici cu rădăcini în satul Micherechi.

- Puteți cumpăra la fața locului la Editura NOI: **Jula, str. Gh. Dozsa nr. 8.**
- Puteți comanda și prin telefon sau email.
+36/66-463-152
foaia@foaia.hu
Prețul cărții este: 3000 Ft.

Evangelizare la penticostalii din Micherechi

Biserica Penticostală Nr. 1 din Micherechi organizează seri de evangelizare în zilele de 14 și 15 februarie, între orele 18.00–20.00. În prima seară, 14 februarie îl vom avea ca invitați pe fratele *Bányik Roland*, pastorul bisericii Rehoboth din Budapesta, iar în 15 februarie pe pastorul bisericii Tabor din Oradea, fratele *Ioan Bogdan*.

„Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul Lui Fiu, pentru ca oricine crede în El, să nu piară, ci să aibă viață veșnică.» (Ioan 3:16)

Evangelizarea reprezintă transmiterea acestui mesaj prin perspectiva Duhului Sfânt. Cu această ocazie vă invităm pe toți cu mare drag să ne fiți alături la aceste seri! Domnul să vă binecuvânteze!

Conducerea Bisericii Penticostale Nr. 1, Micherechi

Slujiri Arhieresti în Duminica Vameşului şi Fariseului

În Duminica a 33-a după Rusalii, a Vameşului şi Fariseului (9 februarie 2020), Preasfinţitul Părinte Siluan, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria şi Locţiitorul Episcopiei Daciei Felix, s-a aflat în mijlocul credincioşilor de la Catedrala Episcopală din Jula, unde a săvârşit Sfânta Liturghie împreună cu un sobor format din slujitorii Catedralei: Părintele Teodor Marc, Consilierul Economic al Episcopiei şi Parohul Catedralei, Părintele Protosinghel Visarion Tuderici, Secretarul Eparhial şi Arhidiaconul Emanuel Văduva. În cuvântul de învăţătură, Ierarhul a vorbit despre începutul peri-

oadei Triodului şi despre pericopa evanghelică duminicală, care ne îndeamnă pe toţi la rugăciune smerită şi la schimbarea vieţii, făcând fapte de milostenie, dar încercând să nu ne mândrim pentru acestea, ci să sporim în rugăciune şi în viaţă smerită, cerând lui Dumnezeu ajutor în viaţa noastră duhovnicească, iertare de păcate şi luminare, pentru a putea trăi o relaţie de comuniune frăţească sinceră şi corectă, cu toţi semenii noştri.

Tot în după-amiaza aceleiaşi zile, Ierarhul a săvârşit şi Taina Sfântului Maslu, în biserica din Otlaca-Pustă, împreună cu Părintele Arhimandrit Calinic Covaci, Consilierul Administrativ-Bisericesc al Episcopiei şi Paroh la Otlaca Pustă şi cu un sobor numeros de clerici ai Episcopiei din Ungaria, spre bucuria credincioşilor din această parohie.

Biroul de Presă al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria

Cum să ne rugăm pentru înţelepciunea şi curăţia copiilor noştri

Trebuie să credem şi să ne rugăm, iar Domnul nu-i va lăsa pe copiii noştri să piară. Prin sfinţii plăcuţi Lui, care mijlocesc pentru noi la Cer, vom păzi sufletele fiilor noştri pentru viaţa veşnică.

Tradiţia bisericească ne învaţă pe noi, credincioşii, ca în felurite situaţii de viaţă să ne adresăm anumitor sfinţi.

Când pornim pe mare, de obicei, ne adresăm, în rugăciunile noastre, Sfântului Nicolae, făcătorul de minuni; când suntem în boli, Sfântului Mare Mucenic Pantelimon, ori altor sfinţi în felurite împrejurări.

Cum să ne rugăm ca sfinţii să mijlocească înaintea lui Dumnezeu pentru fiicele noastre? Cum să ne rugăm pentru înţelepciunea şi curăţia copiilor noştri? „Căci harul mântuitor al lui Dumnezeu s-a

arătat tuturor oamenilor. Învăţându-ne pe noi să lepădăm fărâdeleaga şi poftele lumeşti şi, în veacul de acum, să trăim cu înţelepciune, cu dreptate şi cu cucernicie” (Tit 2, 11-12).

Întâia noastră rugătoare înaintea prestolului Domnului nostru Iisus Hristos este însăşi Preasfânta Stăpână, Născătoare de Dumnezeu şi Pururea Fecioara Maria care a spus: „Toţi dreptmăritorii creştini să-mi ceară mie în nevoile lor, şi eu nu voi lăsa pe nici unul dintre ei nemângâiat; tuturor celor care cu evlavie aleargă la mine le voi fi mijlocitoare, iar rugăciunile lor vor fi împlinite de Fiul meu şi Dumnezeu, pentru mijlocirea mea înaintea Lui; de acum, icoana aceea-
ta a mea se va numi Grabnic Ascultătoare, căci prin ea voi arăta degrabă mila mea către toţi aceia care aleargă la ea; degrabă voi auzi rugăciunile lor!”.

(Cum să ne purtăm cu fiica adolescentă – Sfaturi pentru părinţi, traducere din limba rusă de Gheorghiţă Ciocoi, Editura de Suflet, Bucureşti, pp. 67–68/doxologia.ro)

Şedinţa Adunării Eparhiale la Jula

La sediul din Jula al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria va avea loc sâmbătă, 15 februarie, şedinţa Consiliului şi a Adunării Eparhiale. La ora 8.00 se va săvârşi slujba de Te Deum în Catedrala Episcopală Sf. Nicolae, iar de la ora 10.30, va avea loc sesiunea plenară a Consiliului şi Adunării Eparhiale a Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria. Adunarea Eparhială va include pe ordinea de zi rapoartele generale ale sectoarelor de activitate ale Eparhiei pe anul 2019, după care se va discuta despre aspecte legate de organizarea şi buna desfăşurare a vieţii bisericeşti în întreaga Eparhie.

A.B.

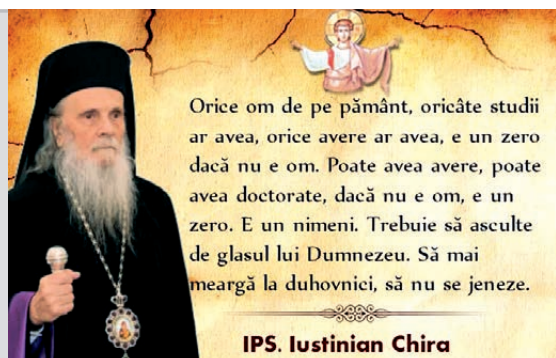
Cinstirea icoanelor nu este închinare la idoli

Oare cinstirea icoanelor are ceva în comun cu închinarea la idoli, o aminteşte cu ceva măcar pe departe?

Bineînţeles că nu. Noi nu ne facem dumnezei din sfintele icoane, ci dând cinstire sfântului chip, icoanei, dăm cinstire Dumnezeului Celui Adevărat, sau Preacuratei Lui Maici, sau sfântului zugrăvit în ea. Privind sfântul chip cu ochii trupeşti, ne întoarcem ochii duhovniceşti către chipul dintâi, către prototipul ei. Sfintele icoane, asemenea Sfintei Scripturi, ne amintesc de persoane şi întâmplări reale.

Oare Domnul şi Dumnezeul nostru Iisus Hristos, Căruia Îi dăm cinste şi laudă prin aceste imagini, nu S-a întrupat şi n-a trăit pe pământ, printre noi, în realitate? Oare n-a trăit pe pământ Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, a Cărei icoană a fost zugrăvită de către Sfântul Evanghelist Luca? Iar Ea a binecuvântat icoana cu pricina şi a zis: „Cu acest chip va rămâne pururea harul Meu”. Ştiu asta cei fără de minte? Oare n-au auzit câte minuni se fac prin icoanele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu?

(Sfântul Luca al Crimeei, La porţile Postului Mare, Editura Biserica Ortodoxă, Bucureşti, 2004, p. 58)

Orice om de pe pământ, oricâte studii ar avea, orice avere ar avea, e un zero dacă nu e om. Poate avea avere, poate avea doctorate, dacă nu e om, e un zero. E un nimeni. Trebuie să asculte de glasul lui Dumnezeu. Să mai meargă la duhovnici, să nu se jeneze.

IPS. Iustinian Chira

Cântecul Ofeliei, sfântul Valentin și folkul românesc

Ca mulți alți români de vârsta mea, nici eu nu îmi amintesc să fi auzit de Dragobete în copilăria și adolescența petrecute în câteva locuri din sud-estul Munteniei, în deceniile 1960–70, și nici în anii în care am fost profesoară în sate din județul Mureș. Iar în ce privește comunitățile românești din Ungaria, unde trăiesc din 1990, doar în ultimii ani a ajuns aici termenul *dragobete*, prin intermediul presei de limbă română și prin evenimentele organizate de instituții diplomatice românești, fără ca să fi existat vreo urmă despre această sărbătoare, exagerat și forțat mediatizată în ultimul timp. În schimb, despre „rivalul” occidental al Dragobetelui, sfântul Valentin, eu, împreună cu tineri iubitori de muzică folk, precum și cu toți românii care mergeau la teatru, auzisem la sfârșitul anilor 1970, prin intermediul unei piese muzicale. Este vorba despre piesa *Cântecul Ofeliei*, compusă și interpretată de Mircea Bodolan. *Cântecul Ofeliei* este o secvență din tragedia Hamlet, scrisă de William Shakespeare, în jurul anului 1600.

Modul neobișnuit prin care informația referitoare la *Ziua sfântului Valentin* pătrunde în cultura română este legat de traducerea și punerea în scenă a pieselor lui William Shakespeare. *Ziua sfântului Valentin* apare menționată de două ori în opera lui Shakespeare: în *Hamlet* și în *Visul unei nopți de vară*. Prima traducere (mai mult o prelucrare) în română a piesei Hamlet, îi aparține ardeleanului Ioan Barac și are titlul *Amlet, Prințul de la Dania. O tragodie în cinci perdele. După Șakespeare*. Iar primul actor român care l-a interpretat pe Hamlet a fost Mihail Pascaly, cel în a cărui companie a fost suflor tânărul Eminescu.

Ofelia era jucată de soția actorului, Matilda Pascaly. Piesa Hamlet, prințul Danemarcei a fost jucată în românește pentru prima oară la București, în 1861. Au urmat apoi în jur de 40 de variante în timp de aproape 160 de ani.

În spectacolul *Hamlet* există o scenă a monologului Ofeliei, în actul al IV-lea, scena 5, când aceasta, cu mințile tulburate, merge să se arunce în râu și, între timp, cântă un cântec, probabil popular în secolul al XV-lea, și care, în traducerea în română, din 1877, a lui Adolphe Stern, are următorul text: *Măine e ziua de Sfânt Valentin, / Toți de cu zi s-or scula, / Și eu, o fată, la fereastră-ți vin / Să fiu Valentina ta. / El se sculă și se-mbracă / Și ușa o descuie, / Dădu intrare, fecioarei care / Fecioară nu mai plecă*. În Anglia de acum cinci sute de ani exista în folclor credința că pe cine vezi în dimineața zilei sfântului Valentin, acela sau aceea va deveni perechea ta. Victor Anestin, traducătorul lui Hamlet în ediția apărută în 1908, adaugă următoarea notă de subsol la cântecul Ofeliei: *După comentatorul Douce, în Anglia și chiar în Bretania, în februarie, la Sf. Valentin, tinerii puneau*

Ilustrație la *Cântecul Ofeliei*,
din perioada victoriană

într-o oală numele lor și ale fetelor și scoteau câte două bilete, un bilet al unui tânăr și un bilet al unei fete. Perechea se numea *Valentini*. Pe aceste tradiții folclorice se întemeiază cântecul trist al fetei înșelate, paradoxal, chiar în ziua sfântului considerat protector al îndrăgostiților, cântec pe care Shakespeare îl pune în gura nefericitului său personaj, Ofelia.

Piesa interpretată de Mircea Bodolan era neobișnuită în mediul muzical al României din veacul trecut, țară cu un singur partid, cel comunist, și sub un regim dictatorial, cel ceaușist. Autorul o cânta la Cenaclul Flacăra, un eveniment la modă în acele vremuri, organizat de controversatul poet Adrian Păunescu, apoi în recitalurile sale artistice individuale. După mai bine de patruzeci de ani de la apariția *Cântecului Ofeliei*, care a făcut cunoscută, măcar cu numele, tradiția *Valentine's Day* în cultura română, l-am căutat pe actorul român și îndrăgit interpret de muzică

folk, Mircea Bodolan, și l-am rugat să îmi amintească detalii legate de *Cântecul Ofeliei*. Mircea Bodolan mi-a povestit următoarele: – *Prin anul 1978, eram student în anul al treilea la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București și aveam un curs în care studiam arta dramatică a lui William Shakespeare. Repetam Hamlet, jucând pe rând, cu colegii mei, diferite roluri ale piesei. Cu această ocazie, am compus o melodie pentru cântecul din monologul Ofeliei, care începe cu versul „Măine-i sfântul Valentin...”*. L-am cântat mai întâi pentru prieteni, apoi am ajuns să îl interpretez în cadrul turneelor făcute prin țară cu Cenaclul Flacăra. *Cântecul meu nu a făcut niciodată parte din vreo reprezentare a tragediei Hamlet în limba română, pe scena vreunui teatru. Dar s-a bucurat tot-*

deauna de succes la public. În 1995, la propunerea și cu colaborarea lui Valeriu Sterian, am înregistrat o casetă, printre care, alături de „Rănitul dintre linii”, „Mătrăguna”, piese pe versurile lui Mihai Eminescu, se numără și „Cântecul Ofeliei”. Și în prezent, când sosește luna februarie, când au loc spectacole de sărbătoare îndrăgostiților, fie ea Dragobete sau Valentine's Day, sunt invitat în diverse localități din țară și cânt și această piesă. „Cântecul Ofeliei” este un micro-recital actoricesc. Nu are ritm, nu poate fi orchestrată, este un recitativ pe melodie – mi-a mai spus la telefon

îndrăgitul actor și menestrel.

Fiindcă până acum nu cred că a menționat cineva faptul că, prin interpretarea compoziției sale (pe versurile traduse de Romulus Vulpesco), Mircea Bodolan a reușit să vorbească tineretului român dintr-o țară închisă, despre o sărbătoare occidentală, capitalistă, atât de populară și astăzi și cu atât de multe fețe vechi și noi, mă bucur să am prilejul să o fac aici, prin intermediul *Foii românești*. Vă recomand să ascultați (pe Youtube) melodiile lui Mircea Bodolan și, mai ales, *Cântecul Ofeliei*

Mihaela Bucin

Actrița Aristizza Romanescu
(1854–1918) în rolul Ofeliei

Ion Barac (1776–1848),
primul traducător
al lui Hamlet în română

Mircea Bodolan

Curiozități despre România

- Cele mai cunoscute romane, inspirate de locuri din România, sunt „Castelul din Carpați” de Jules Verne și „Dracula” de Bram Stoker.
- România este pe locul nouă în lume în ceea ce privește producția de vin.
- Bancnota românească de 10 bani pusă în circulație în 1917 este cea mai mică bancnotă din lume printată vreodată. Dimensiunile ei sunt de 2,75 x 3.80.
- Rețeaua de transport în comun din București este a patra cea mai mare din Europa.
- Soprana Alma Gluck, prima artistă lirică ce a reușit să vândă 1 milion de înregistrări, s-a născut în București pe 11 mai 1884.
- Castelul Peleş a fost primul castel din Europa care a fost în între-gime luminat cu curent electric. Energia electrică era produsă de instalația proprie a castelului. Sistemul de încălzire al castelului a fost construit în 1888 și este funcțional și astăzi. — Al doilea glaciar subteran ca mărime din Europa, Ghețarul din Peștera Scărișoara, se găsește sub Munții Bihor din România. Are un volum de 75.000 de metri cubi și are o vechime de peste 3.500 de ani.
- Timișoara a devenit în 1889 primul oraș din Europa care a avut iluminat public electric. Citiți mai multe detalii aici: Șapte curiozități despre Timișoara, „Mica Viena” a României.
- De asemenea, Timișoara a fost primul oraș european care a introdus tramvaiele trase de cai, în anul 1869.
- Stiloul a fost inventat de craioveanul Petrarhe Poenaru și a fost brevetat în mai 1827. Inventatorul a trăit între anii 1799-1875.
- Cea mai înaltă biserică de lemn din lume și a doua structură de lemn din Europa este Mănăstirea Peri din localitatea Săpânța, Maramureș. Are o cruce înaltă de 7 metri care cântărește 455 de kilograme în vârful bisericii care are o înălțime de 78 de metri.

- Nicolae Păulescu a fost omul de știință român care a descoperit insulina și care inițial a numit-o pancreină. Cu toate acestea, doi oameni de știință canadieni au primit Premiul Nobel în 1923 pentru studiile lor despre insulină, însă munca de pionierat a lui Păulescu în domeniul medicinei diabetice fiind acreditată în mod corespunzător.
- Cele mai vechi fosile de homo sapiens de până acum au fost descoperite în sud-vestul României, în Peștera cu Oase. Fosilele sunt vechi de aproximativ 37 800-42 000 de ani.
- Biserica Unitariană a fost fondată în Transilvania, locul unde s-a născut Francisc David în 1510.
- Constanța a fost asociată cu legenda lui Iason și argonauții, care s-au îmbarcat într-o călătorie lungă din Grecia la Kolchis, Georgia de pe coasta Mării Negre, în căutarea lânii de aur.
- În Munții Carpați se întâlnesc cele mai mari păduri virgine din Europa și adăpostesc peste 400 de specii unice de mamifere, inclusiv Capra Neagră. 60% din populația de urși bruni din Europa trăiește în Munții Carpați din România.
- Limba română are o vechime de 1.700 de ani.
- Primul actor care a jucat rolul lui Tarzan a fost românul Johnny Weissmuller, care a fost în rolul principal în filmul „Tarzan, omul maimuță” din 1932. (fost campion olimpic la inot).

Șoricelul de la țară și cel de la oraș

Într-o zi, șoricelul care locuia la oraș a plecat să își viziteze prietenul care locuia într-un sătuc uitat de lume.

Șoricelul de la țară a fost foarte bucuros să își revadă amicul care locuia departe și s-a pregătit cum se cuvine să îl întâmpine. A pregătit o masă plină pentru bunul său prieten de la oraș și s-a îngrijit ca acesta să petreacă câteva zile liniștite cât este în vizită la țară.

Când a ajuns în micul sat în care locuia prietenul său, șoricelul de la oraș nu a fost foarte încântat de ce a văzut aici: fructe căzute pe jos din copaci, porumbul adunat într-o mașină, nimic nu părea să semene cu viața pe care o ducea el la oraș.

„Așa trăiești tu, amice?”, a întrebat acesta, „viața la țară nu are prea multe de oferit...după câte observ.”

Atunci, l-a convins pe prietenul său de la țară să îl însoțească la oraș pentru a vedea cum trăiește el și câte lucruri bune sunt acolo.

Așa că, fără să stea pe gânduri, șoricelul de la țară și-a făcut bagajul și împreună au plecat spre oraș. Ajuns aici, acesta a fost surprins de tot. Doar că, atunci când cei doi prieteni s-au așezat pentru a se bucura de o masă îmbelșugată plină cu brânză și fructe, pisica stăpânului casei și-a făcut apariția la fereastră.

Când au văzut pisica, cei doi șoricești au fugit imediat într-o gaură pentru a-și salva viețile, așa că pisica a mâncat tot ce era pe masă.

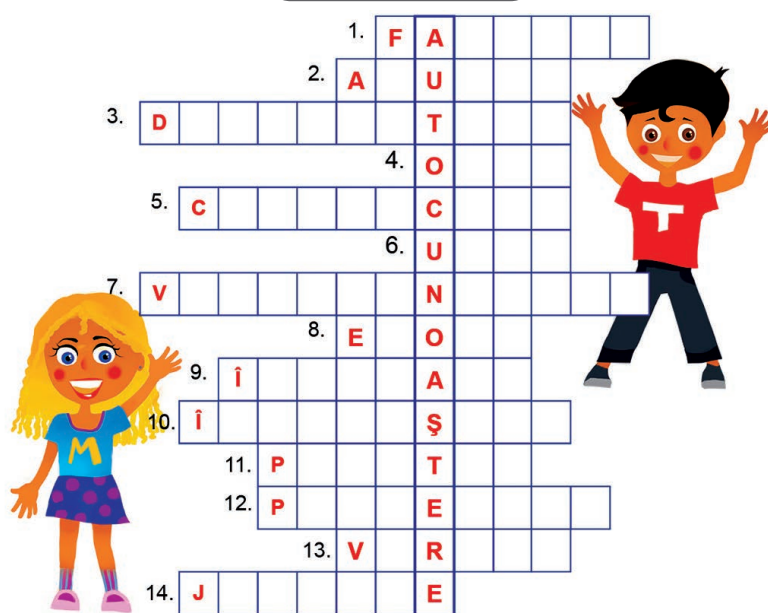
După ce pisica a dispărut, cei doi șoricești au ieșit din ascunzătoare.

„Gata, plec. Nu mai stau nicio secundă aici. Prefer traiul meu simplu, dar în siguranță, decât un astfel de festin în pericol.”, a spus șoricelul care și-a luat bagajul și a plecat imediat spre sătucul lui.

Morala: cel mai important este să fii întotdeauna în siguranță!

Rebus

1. Cei șapte ani de acasă îi ai de la ...
2. Îl ceri sau îl oferi atunci când este nevoie.
3. Diferențele înseamnă...
4. În el sunt notate activitățile de la școală și ora la care ele se desfășoară.
5. Acțiunea de transmitere și receptare a unui mesaj.
6. Felul cum arăți, cum te porțezi, cum te îmbraci, cum gândești te fac să fii...
7. Îmbrăcăminte.
8. Activitate susținută, fizică sau intelectuală.
9. Activitate de studiu pe care o desfășori pentru a dobândi cunoștințe.
10. Aspectul unei persoane.
11. Persoană de care ești legat prin relație bazată pe încredere, stimă reciprocă, preocupări comune.
12. Activitățile pe care le apreciezi și dorești să le desfășori mai des sunt activități...
13. Numărul de ani pe care îl are omul.
14. Obiectul preferat de copii.

Balul Panglicii și sărbătoarea majoratului la Liceul „N. Bălcescu” din Jula

Un număr record – 750 – de participanți s-au întrunit sâmbătă seara, pe 8 februarie, la serbarea majoratului, cunoscut la noi cu numele de Balul Panglicii, la Centrul Cultural Român din Jula. Absolvenții celor două clase terminale ale Liceului „N. Bălcescu” din Jula, alături de diriginții, profesorii, colegii și foarte mulți invitați ai lor au sărbătorit un moment important din viața școlară: încheierea studiilor medii și apropierea primului și celui mai important examen din viața lor, bacalaureatul.

Inclusiv numărul absolvenților este unul record în viața liceului românesc. Cei 58 de elevi îi au ca diriginți pe profesorii *Teodor Martin* și *Marta Selejan Bordaș*, care i-au condus în cei patru ani de liceu și îi ajută nu doar în trecerea cu bine a primului hop din viață, examenul de bacalaureat, dar le dau și sfaturi bune pentru continuarea studiilor și pentru o viață cu succes.

În cuvântul său festiv, rostit în limbile română și maghiară, directorul instituției, *dr. Maria Gurzău Czeglédi* a adresat gânduri și sfaturi utile în primul rând elevilor absolvenți, dar și părinților lor, care îi ajută pe tineri să-și găsească rostul și locul în viață. I-a îndemnat pe tineri să nu uite niciodată de unde au plecat, satul sau orașul natal, părinții, familia, rădăcinile, să nu uite niciodată de prietenii legate în anii de liceu, pentru că toate acestea pot fi o bază bună pentru o viață reușită și fericită. La rândul său, și *Gheorghe Cozma*, președintele Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria, s-a adresat tinerilor urându-le

mult succes în viitor, atât la examenele ce îi așteaptă cât și în viață.

A urmat apoi programul cultural al celor 58 de elevi ai claselor a 12-a, care a început cu prezentarea unor fotografii din copilăria absolvenților, la care au adăugat poze actuale și, în mod foarte haios, imagini (realizate cu ajutorul unor programe speciale) despre cum vor arăta ei când vor fi bătrâni. După aceste momente emoționante și vesele, tinerii au prezentat pe scenă un montaj literar-artistic, cu poezii și cântece în limbile română și maghiară. Apoi, așa cum este scenariul tradițional, colegii din clasele a 11-a au prins la pieptul fiecărui absolvent panglica cu anii 2016–2020 și cu chipul lui Nicolae Bălcescu. Tinerii vor purta la piept această panglică până la serbarea de adio din luna mai.

După câteva momente de pauză, tinerii au apărut în sală îmbrăcați în haine de gală, oferind oaspeților un spectacol care a stors lacrimi din ochii multor părinți și bunici: fetele și băieții din ambele clase au dansat valsuri pe baza unor coregrafii elegante. Momentul s-a încheiat cu un vals cu părinții: băieții și-au invitat la dans mamele, iar fetele au fost dansate de tații lor.

Serbarea de la Liceul „Nicolae Bălcescu” din Jula a fost onorată de prezența numeroaselor oficialități atât din Ungaria cât și din România.

E.Ș.

Gheorghe Petrușan:

Cultură și identitate națională (2)

Gheorghe Petrușan

Cum se explică rolul dominant al greco-catolicilor?

Românii ortodocși din Ardeal și Ungaria, după prăbușirea mitropoliei de la Alba Iulia, au rămas fără sprijin, având mult de suferit căci timp de 60 de ani nu au avut ierarh. Primul episcop ortodox, trimis de Curtea din Viena în 1761 a fost însă de neam sârbesc, în persoana lui Dionisie Novacovici. În 1783, Biserica Ortodoxă din Transilvania a fost supusă Mitropoliei Sârbești din Carloviț⁶, rămânând sufragana ei până în 1864, când Andrei Șaguna reușește să reînființeze Mitropolia Ortodoxă Română cu sediul la Sibiu. Soarele românilor rămași ortodocși a răsărit odată cu sosirea la Sibiu, în 1846, în pragul revoluției pasoptiste a macedoromânului născut în Mișcolț, Andrei Șaguna, om de încredere al Bisericii Ortodoxe Sârbe și al Curții Vieneze, care, în 1848, deveniseră cel mai cunoscut conducător al românilor din Ungaria, fără să fie însă capabil să recompenseze avantajul greco-catolicilor susținuți de Biserica Catolică.

După trezirea la conștiință națională, conviețuirea popoarelor devine și în Imperiul Habsburgic mai complicată. La conflictele sociale și confesionale se adaugă acum contradicțiile naționale. Prima mare bătălie dintre ele se dă pentru limbă. Ungurii resping tendințele de germanizare ale Curții vieneze și în 1844 introduc, în locul limbilor latină și germană, în toate compartimentele vieții de stat limba maghiară, ca limbă obligatorie. Demersul ungurilor a declanșat luptele naționalităților pentru propriile lor limbi și egalitate în drepturi naționale. De fapt, semnalul a fost dat de Iosif al II-lea, care prin decretul din 11 mai 1784, considerând că latina este o limbă moartă, iar maghiara nu era cunoscută de majoritatea cetățenilor, a introdus germana ca limbă oficială a Ungariei. Rezistența ungurilor a fost un excelent exemplu de urmat pentru celelalte naționalități. Numai că acestea încep lupta pentru prezervarea propriilor limbi nu împotriva austriecilor, ci împotriva ungurilor, care în 1848 se transformă în conflicte sângeroase. Ungurii nu reușesc să-și cucerească independența națională, naționalitățile care țineau cu Viena, după înțelegerea austro-ungară din 1867, ajung sub stăpânire maghiară, care trece la o omogenizare sistematică. Dezamăgirea se lasă peste conviețuirea popoarelor din Imperiu. Românii, cu excepția lui Șaguna și a adeptilor săi, intră în pasivitate politică, înlocuind participarea la viața politică cu efortul de a-și salva valorile lingvistice și culturale.

În acest context politic, care a fost strategia naționalităților de menținere a identității naționale, de promovare a valorilor culturale?

Punctul de plecare al înaintașilor noștri ungureni a fost greșit, căci se baza pe o autoamăgire, o credință sugerată de sus în jos și transformate în sloganul: „Nu faceți politică, cultivați-vă limba și tradițiile, și totul va fi în ordine!”

Această speranță a fost nutrită de mai mulți factori, în primul rând de dezamăgirea provocată de revoluția de la 1848, care nu a satisfăcut aspirațiile politice ale românilor. Concluziile sunt diferite. Dacă românii din Ardeal, în semn de protest pentru unirea Transilvaniei cu Ungaria, refuză să participe la viața politică a statului dualist austro-ungar; românii din Ungaria, în frunte cu Alexandru Mocioni și Vicențiu Babeș, sunt pentru păstrarea activismului politic și colaborarea statului în care trăiesc, deoarece viitorul național și-l imaginău împreună cu ungurii, fiindcă ei ofereau un trai mai bun. Unul din adeptii acestei orientări a fost și Iosif Vulcan, cunoscutul organizator al vieții culturale și literare române, precum și Grigore Moldovan, șeful Catedrei de română din Cluj, cel mai cunoscut filolog român din acele timpuri și foarte mulți alții.

Redactorul revistei „Familia” spunea la un moment dat că 1848 a fost anul în care „s-a înălțat stindardul reînvierii naționale românești.”⁷ Entuziasmul lui Vulcan se referă la egalitatea în drepturi a cetățenilor, la posibilitățile tot mai bune pentru ridicarea culturală a românilor din Monarhie, numărul cărora era deja aproape trei milioane de

suflete, capabili să reziste mai bine tendințelor de asimilare. Vulcan și-a propus două scopuri: educarea în spirit național și ridicarea maselor prin cultură. Promite de mai multe ori în paginile revistei sale că nu va face politică, idee dragă ungurilor. Nu numai pentru dezgustul public față de ipocrizia politicianilor ci și din precauție, deoarece statul național maghiar nu permitea abateri de la politica sa de omogenizare a cetățenilor. Despre necesitatea unității de limbă și cultură naționale vorbeau și tinerii universitari români din Pesta și Viena, Slavici, Eminescu și mulți alții. Aceasta era de fapt problema fundamentală a poporului român în această fază a devenirii sale naționale. Aceasta era și convingerea lui Titu Maiorescu, spiritus rector al românilor, care în 1868, în studiul *Limba română în jurnalele din Austria*, atrage atenția contemporanilor săi asupra tendințelor de germanizare sau maghiarizare a limbii române, precum și asupra deformărilor latiniste, opunându-se teoriilor false ale etimologiștilor ardeleni. Miza era foarte mare. Maiorescu face următoarea remarcă: „...ușor s-ar putea întâmpla ca în rezultatul final câștigul dobândit în politică să fie cumpănit prin pierderea suferită în limbă”.⁸ Exagerările lingviștilor ar fi putut duce la formarea unor limbi diferite și la depozedarea de perspectivă a literaturii naționale române.

Evident, despre un câștig de cauză al naționalităților în timpul dualismului austro-ungar nu se putea vorbi, din contră, acum, prin anii 1880, politica de deznaționalizare a alterităților naționale intră într-o nouă etapă, etapa asimilării instituționalizate.

Conform concepției împământenite în statele naționale ale Europei, în Ungaria de totdeauna elita politică a dus o politică de omogenizare a populației de diferite etnii. Primul ungur care a contestat rostul acestei politici, în 1842, a fost contele Széchenyi István, cerând un tratament mai blând și avertizând liberalii maghiari, mai ales pe Kossuth, asupra gravelor consecințe pentru ungurime, cu atât mai mult cu cât națiunea sa era în minoritate. Liberalii maghiari au fost însă intransigenți și după ce în 1844 au introdus maghiara ca limbă de stat. În 1879 aprobă legea școlară a lui Trefort prin care se introduce obligativitatea ei și în școlile naționalităților, iar prin Lex Apponyi, în 1907, învățământul naționalităților este transformat într-un învățământ bilingv.

De aici și impunerea doctrinei false cu privire la dubla identitate, adică: cetățeanul maghiar poate fi și neamț și ungur sau și român și ungur.

Cu aceasta se întrerupe definitiv colaborarea dintre unguri și celelalte etnii. Un simbol al acestei rupturi este în cazul nostru întreruperea relațiilor dintre Ady Endre și Octavian Goga.

În acest context politic al dualismului austro-ungar, naționalităților li se permitea să-și cultive limba și cultura, tradițiile, dar *de jure* nu puteau să facă politică națională proprie. În cadrul acestui regim, cele aproape trei milioane de români au jucat totuși un rol foarte important și și-au format o bogată tradiție culturală de care erau mândri. Vorba magnatului Emanuil Gojdu: „Laud Dumnezeirea, căci m-a crescut român...”

Care sunt momentele fundamentale ale acestei culturi zămislite de înaintașii noștri în Imperiul Habsburgic, respectiv în Austro-Ungaria, prin care au îmbogățit în mod considerabil patrimoniul cultural român și maghiar deopotrivă?

1. Aici răsare ideea națională și se răspândește în toate regiunile locuite de români. Reprezentanții mișcării naționale, cunoscută sub denumirea de Școala Ardeleană, depun bazele istoriografiei și lingvisticii românești. Ion Budai-Deleanu scrie, prin 1800, singura epopee valoroasă din literatura română, o întruchipare strălucită a iluminismului european. Sunt întemeiate o mulțime de școli și institute de formare a preoților și învățătorilor.
2. În tipografia din Buda apar o mulțime de cărți românești și prima revistă a românilor, *Biblioteca Românească*, în 1821.
3. Deși statul nu a subvenționat activitățile culturale ale naționalităților, după 1848, în Ungaria, îndeosebi în Pesta și orașele mai mari ale Transilvaniei, apare un mare număr de reviste, focare ➔

Cultură și identitate națională (2)

ale culturii românești. În cea mai longevivă revistă românească din Ungaria, *Familia* lui Iosif Vulcan, își face debutul poetic Mihai Eminescu. Tot în revistele din Pesta apar primele articole politice ale poetului național. Importantă tribună de cultură și literatură română a fost și *Tribuna* (1884), redactată de Ioan Slavici.

4. În 1862 este înființată Catedra de română din Pesta, la care își face studiile o bună parte a intelectualității române.

5. Primii și cei mai mari creatori literari ai Ardealului sunt poetul George Coșbuc și prozatorul Ioan Slavici. Cel mai cunoscut istoric și etnograf în a doua parte a secolului al XIX-lea a fost Grigore Moldovan. Prima lucrare de doctorat în limba maghiră despre Mihai Eminescu a fost scrisă și susținută la Universitatea din Budapesta de Ilie Cristea, care în 1925 a devenit patriarhul României.

6. Românii din Ungaria au dat neamului o mulțime de politicieni, oameni de știință și preoți.

7. La începutul secolului XX apare, în Pesta, revista *Luceafărul* (1902),

unul dintre redactorii ei fiind studentul Octavian Goga în care își publică majoritatea poeziilor ce vor fi cuprinse apoi în volumul de debut, *Poezii* (1905), care apare tot în capitala Ungariei. Goga a fost ultimul mare poet al românilor din Monarhia austro-ungară.

După prăbușirea ei, la sfârșitul Primului Război Mondial, în Ungaria au rămas puțini români pentru a fi capabili de a continua și valorifica această bogată moștenire spirituală. Lor nu le mai rămăsese decât efortul disperat pentru supraviețuire.

Note

6. Preot Profesor Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, București, 1987, p. 295–299.

7. Gh. Petrușan, *Op. cit.*, p. 10.

8. T. Maiorescu, *Critice*, București, 1966, p. 14.

Curiozitățile graiului dintre Carpați

„No!”, semnul că ardelenii au nevoie de „hodină” înainte de a spune ceva

Cel mai adesea involuntar, ardelenii strecoară câte un „no!”, cu accent distinctiv unguresc, aproape la fiecare frază. Este semnul – spun lingviștii – că ar avea nevoie de o pauză pentru a gândi în ritmul lor, neevidențiat prin replici rapide.

Nu există, practic, ardelean care să nu folosească, în discuțiile sale, cuvântul (interjecția) „no” (pronunțat aproximativ „noa”). Originile acestei interjecții sunt, potrivit profesorului și scriitorului Ion Pițoiu Dragomir, vechi și, prin prisma pronunțării ei, sunt legate de conviețuirea cu comunitatea maghiară. „Interjecția marchează o pauză, de care avem nevoie, în vorbire, la momentul respectiv. Este legată, poate, și de psihologia noastră, mai așezată, de oameni calmi, care gândesc mai pe-ndelete, nu neapărat mai încet sau mai prost”, explică profesorul.

Cum s-a format graiul ardelenesc

Potrivit lui Pițoiu, formarea graiului ardelenesc a urmat, oarecum, același „traseu” cu cel al formării limbii române. „Limba română s-a format în jurul anului 600, la nord și la sud de Dunăre, din limba latină vorbită – și subliniez vorbită, pentru că, spre exemplu, scriem 80 (optzeci), dar pronunțăm *obzeci* – și din fondul geto-dacic existent. Factorii istorici au determinat izolarea locului în care s-a format limba română, apărând, la sud de Dunăre, dialectele meglenoromân, istroromân și aromân, iar la nord de Dunăre, dialectul dacoromân. Tot factorii istorici au dus la izolarea, în interiorul dialectului dacoromân, a graiurilor – moldovenesc, maramureșean, ardelenesc, muntean...”, precizează el.

În Ardeal, graiul păstrează amprenta puternică a conviețuirii cu comunitatea maghiară, de la care au fost împrumutate cuvinte folosite în limbajul uzual, cu precădere în mediul rural. Graiul ardelenesc se particularizează de celelalte și printr-o serie de diferențe lingvistice.

„Una dintre aceste particularități fonetice este palatalizarea (de la punerea limbii în cerul gurii – pe vâlul palatin) consoanei

p, urmată de vocala *i* sau *e*. Noi nu spunem pită (la pâine – n.a.), ci spunem *ptită*, și nu spunem picior, că spunem *pticior*, exemplifică profesorul.

Acesta este doar unul dintre cazurile de palatalizare din graiul ardelenesc. *Denisa Tout*, o profesoară de limba și literatură română care își pregătește teza de doctorat pe această temă, ne oferă și alte

exemple. „Consoana *m*, urmată de vocalele *e* sau *i*, se transformă, în vorbirea orală, în *mn*, cum este cazul în miere, care se transformă în *mnere*. Consoana *f*, urmată de aceleași vocale, se transformă în *h*, ca de exemplu în fire, pronunțat *hire*. Apoi, se palatalizează și dentalele, cum este *t* care, urmat de *e* sau *i*, se transformă în *t* (pronunțat aproximativ „tc” – n.a.), cum este în *frate* sau *du-te*”, exemplifică profesoara.

Consoana *f* trece în *h* (a fi se transformă în *a hi*), *v* se transformă într-un *d* aproximativ (vițel – *dițal*). Diftongul *ău* se transformă în *ău* (grâu – *grău*, brâu – *brău*), iar diftongul *ea* se reduce la *e* (lumea – *lume*).

Graiul ardelenesc mai prezintă, ca particularitate – spune profesoara, și rotacismul consoanelor *l* (colindă – *corindă*) și *n* (genunchi – *gerunchi*, venin – *verin*), iar consoana *r* dispare din câteva forme verbale (cobori – *coboi*, sari – *sai*).

De asemenea, prepoziția conjunctivală *să* devine, în Ardeal, și (să aperi – și *apere*), iar verbul auxiliar a voi se transformă la viitor în formele *oi*, *îi*, *a*, *om*, *iți* și *or*.

Profesorul de română și inspectorul de specialitate Marcel Lucașiu spune că graiul din Ardeal se mai remarcă și prin schimbarea unor vocale (cum este în cazul șade – *șede*), dar și în adăugarea unor consoane la începutul cuvântului (odihnă – *hodină*).

Graiul ardelenilor are și câteva interjecții specifice, pe lângă nelipsitul „no”. Este vorba în special despre „*ioi*” și „*tulai*”, ambele împrumutate și ele de la vecinii maghiari.

(Sursa: adevarul.ro)

Financial Times: „Transilvania se anunță un concurent serios pentru Toscana”

Vechile sate săsești din Transilvania, bucolice, cu o gastronomie rustică, ce atrag din ce în ce mai mulți turiști străini, sunt comparate cu Toscana, considerată una dintre cele mai frumoase regiuni din Italia, într-un articol publicat de *Financial Times*, citat de *Mediafax*.

În prezent, un număr din ce în ce mai mare de străini aleg să se stabilească în acest univers bucolic.

Așa cum Toscana a fost descoperită ca destinație de vacanță de aristocrația britanică, în a doua jumătate a secolului al 19-lea, și Transilvania a atras englezi, în frunte cu prințul

moștenitor *Charles*, care a cumpărat mai multe case în zonă, vine anual în România și o promovează intens la nivel internațional. I s-au alăturat membri ai aristocrației britanice, precum *William Blacker*, autorul volumului „Along the Enchanted Way and old Etonian”, care deține case în Transilvania și Toscana, și *Jessica Douglas-Home*, președintele *Mihai Eminescu Trust*, o organizație care cumpără case, le renovează și le închiriază în scop turistic.

Autorul articolului din *Financial Times*, jurnalistul *Andrew Eames*, spune că ideea unei paralele între Toscana și Transilvania i-a fost prezentată de fiul unui conte italian, *Giulio da Sacco*, căsătorit cu o româncă și stabilit într-un sat săsesc.

Jurnalistul FT a mers în vizită în mai multe sate săsești, precum Florești, Mălâncrav, Mesendorf și Saschiz, și descrie frumusețea caselor cu curți interioare specifice, grădini de legume și livezi, care au atras mulți străini.

Integramă

PARADOX

Neschimbată din poziție Imită ceva vechi	Trăiesc în condiții imorale A alege	Călătorie lungă cu aventuri				
Dus cu vicleimul Corduri						
Ascutiș Bio!						
	Sesiune! Materiale pe interiorul hainelor		Folositor Nev!	Ținut în secret Ros	Deghizat	
Apăsător pe cuvinte Chimir						
		Demnitar otoman Balansoare				
Plan necinstit Întrebare			Blana oilor A se alia			
		Subsemnatul Fel		Tighel Plictisitor		
	Omenească Divinitate păgână				Întrebare Toc de ochelari	
						Epocă geologică
Cele ce urăsc femeile A se acomoda			Vin acrit Cuprins de lene!			
		Cafele solubile				
Jucat de actori Titrat						

Glume

Întrebare:

– De ce comandantul unui vas e ultimul care părăsește nava?

Răspuns:

– Pentru că așteaptă să se sature rechini!

Mama lui Bulă îi verifică adesea temele. Dar, într-o zi, la matematică, găsi o pagină liberă.

– N-ai scris nimic pe această pagină!

– Mama, această pagină este de calcul cu mintea!

Noaptea târziu, lângă un bar. Peste tot liniște, deodată iese Bulă înjurând și mort de beat. Trece strada printr-un loc nemarcat. Un polițist îl vede și-i spune să se întoarcă.

M-aș întoarce, dom' polițist, da' nu mai am bani.

– Alo, loane, hai la o bere la barul din colț!

– Păi când te-am sunat eu acum o jumătate de oră ai zis că ai o durere îngrozitoare de cap!

– Aveam, dar a plecat la cumpărături.

Doi tipi discută:

– Știi care-i deosebirea dintre nenorocire și catastrofă?

– Dar ce, nu-i același lucru?

– A, nu! Să-ți dau un exemplu. Știi candelabrul ăla uriaș de cristal din Camera Deputaților? Dacă ar cădea peste politicieni, ar fi o catastrofă, nu?

– Da, și?

– Nenorocirea e că nu cade...

Ar trebui să dai întotdeauna 100% la locul de muncă. 12% luni, 23% marți, 40% miercuri, 20% joi, 5% vineri...

Dezlegarea integramei din numărul anterior

Condiții: B; D; V; D; P; MATURITATE; LUCIDA; OL; CANAT; BACE; MIT; CATAR; BAC; CURATI; LIMITAT; N; CE; ORAS; TA; U; STAT; RUJ; MAROC; REN; JOC; CAPER; FUTILITATE; TU; ARAR; P; POROZITATE; RISIPITOR.

Dezlegarea acestei integrame o găsiți în numărul următor!

RECOMANDĂRILE
NOASTRE– lectură, teatru,
film, internet

Teatru

Recital de poezie,
de Valentine's Day,
la teatrul din Arad

Vineri, 14 februarie, de Ziua Îndrăgostiților, Teatrul Clasic „Ioan Slavici” Arad le propune spectatorilor săi o întâlnire specială cu poezia, într-un demers artistic intitulat „Timpul iubirii”.

„Într-o lună dedicată iubirii, îi provocăm pe arădeni la... poezie. Spectacolul „Timpul iubirii” este al doilea din cadrul proiectului dedicat creației lirice și inițiat la începutul acestui an de actrița Oltea Blaga. „Seara de poezie” așa cum am intitulat acest proiect – care va aduce lună de lună, versul, pe scena Teatrului Clasic e, în februarie, un bun prilej de (re)întâlnire cu actorii: Oltea Blaga, Dorina Darie Peter, Oana Kun, Ioan Peter și Zoltan Lovas”, spune Bogdan Costea, manager al Teatrului Clasic „Ioan Slavici” Arad.

Recitalul adăpostit de scena mare a Teatrului Clasic va fi completat muzical de pianistul Sorin Dogaru.

„Cred că îndârjire în vorbele lui Dostoievski care spune că „doar frumusețea va salva lumea”. Poezia e una dintre aceste frumuseți, iar muzica – o alta. Cu versuri și muzică vom completa împreună, în seara zilei de 14 februarie, la a doua ediție a „Serii de poezie”, un adevărat puzzle al iubirii. Un puzzle construit de noi din poeme semnate de nu mai puțin de 15 poeți din literatura română și universală, precum Shakespeare, Elisabeth Browning, M.R. Paraschivescu, Ion Barbu sau Otilia Cazimir”, spune actrița Oltea Blaga.

Spectacolul este programat la ora 19.00.

O VOCE ROMÂNEASCĂ

– viața și tradițiile românilor
din Ungaria

17 FEBRUARIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: De dor și drag – emisiune de muzică populară realizată de Zoe Fuicu (Radio Timișoara) 17.55: Încheiere

18 FEBRUARIE (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Leacuri și credințe / Gabriela Rusu Păsărin 17.30: La ceas de taină 17.55: Încheiere

19 FEBRUARIE (Szabó Zsolt)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.20: Clubul suporterilor 17.55: Încheiere

20 FEBRUARIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.20: Revista presei 17.30: Reportaje, interviuri 17.55: Încheiere

21 FEBRUARIE (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 16.50: Programe culturale pe zona de vest a României / Agneta Nica 17.00: Știri, date meteo 17.15: EU aleg România – Istoria românilor în 100 de momente esențiale 17.25: Izvoarașul – Revistă de etnografie și folclor 17.55: Încheiere

22 FEBRUARIE (Szabó Zsolt)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al celor neoprotestante 16.20: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: De dor și drag – emisiune de folclor realizată de Daniela Băcilă / Radio Timișoara 17.55: Încheiere

23 FEBRUARIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” – emisiune religioasă ecumenică 17.00: File de calendar 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

O VOCE ROMÂNEASCĂ –
EMISIUNE RADIOFONICĂ
ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Zilnic între orele 16.00–18.00 pe undele medii cu frecvențele de 873 kHz și 1188 kHz. Pe internet la adresa: <http://www.mediaklikk.hu> (în direct la „Élő műsor/Nemzetiségi rádió”) sau în arhivă la adresa <http://www.mediaklikk.hu/musor/roman>

Contact:

MTVA Studioul din Seghedin
6722, Blv. Kossuth Lajos nr. 29.
Tel.: +36-62/549-201; +36-62/333-766
e-mail: roman@radio.hu

Abonați-vă la
e-FOAIA
la prețul
de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar. „E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft

6 luni – 2000 ft

12 luni – 3500 ft

CUVÂNTUL SĂPTĂMÂNII

dexonline

Dicționare ale limbii române

LATIFUNDIU, *latifundii*, s. n. Mare proprietate funciară particulară, moșie foarte întinsă; domeniu. [Var.: (inv.) *latifundie* s. f.] – Din lat. *latifundium*.

UMOR

ecranul
nostru

miercuri, 19 februarie, Duna TV, ora 7.15

miercuri, 19 februarie, Duna World, ora 13.50

Petru Cîmpian este primul ziarist român din Ungaria, care a luat premiul „Pentru naționalități”. Pe colegul nostru, care la ora actuală este pensionar, l-am invitat nu altundeva, decât în studioul de radio, unde se simte ca acasă. Dar de această dată o să-l puteți vedea și la televizor, povestindu-ne despre viața sa profesională, dar și despre cartierul Orașul Mic Românesc din Jula, acolo unde și-a petrecut copilăria într-o lume românească, o lume care, din păcate, nu mai este. Realizator: **Ștefan Crâsta**

ADRESE UTILE

REPREZENTANȚE

Uniunea Culturală a Românilor
din Ungaria (UCRU)

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8

Tel./fax: (+36-66) 463-079

Președinte: Marius Maghiaru

E-mail: uniuneaculturala@gmail.comWebsite: www.romanul.hu

Autoguvernarea pe Țară

a Românilor din Ungaria (AȚRU)

5700 Jula, str. Eminescu nr. 1

Tel./fax: (+36-66) 463-951

Președinte: Gheorghe Cozma

E-mail: atru@globonet.huWeb: www.atruroman.hu

MISIUNI DIPLOMATICE

Ambasada României

1146 Budapesta, str. Thököly nr. 72

Tel.: (+36-1) 384-8394

Telefon mobil de permanență:

(+36 30) 535 69 12

Vă rugăm să folosiți acest număr de telefon pentru a comunica situații deosebite (ex: accidente, decese, răni, dispariții de persoane), care reclamă urgență - la acest număr de telefon nu se fac programări și nu se furnizează informații consulare.

Ambasador: Marius Lazurcă

Website: <http://budapesta.mae.ro/>E-mail: budapesta@mae.ro

Consulatul General al României

6720 Seghedin, str. Kelemen nr. 5

Tel./fax: (+36-62) 424-431,

(+36-62) 424-429

Telefon mobil de permanență:

(+36 30) 6777 980

Consul general: Daniel Banu

Website: <http://szeged.mae.ro>E-mail: szeged@mae.ro

Consulatul General al României

5700 Jula, str. Munkácsy nr. 12

Tel.: (+36-66) 465-130

Fax: (+36-66) 465-142

Telefon mobil de permanență:

(+36-30) 635-7181

Consul general:

Florin Trandafir Vasiloni

Website: <http://gyula.mae.ro/>E-mail: gyula@mae.ro

INSTITUȚII CULTURALE

Institutul Cultural al României
la Budapesta

1146 Budapesta, str. Izsó nr. 5

Tel.: (+36-1) 383-2693

Director: Simona Tănăsescu

E-mail: romankulturalis.intezet@upcmail.huWeb: www.icr.ro/budapestaInstitutul Cultural al României
la Budapesta – filiala Seghedin

6720 Seghedin, piața Dugonics nr. 2.

E-mail: szeged@icr.roInstitutul de Cercetări
al Românilor din Ungaria

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8

Tel./fax: (+36-66) 463-079

Director: dr. Maria Berényi

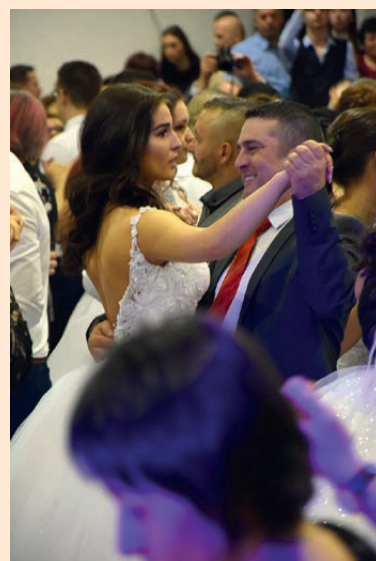
E-mail: romanintezet@gmail.comWeb: www.romanintezet.huCentrul de Documentare
și Informare al AȚRU

5700 Jula, str. Sáros nr. 17

Director: Mariana Negreu Vetró

E-mail: info@dokkozpontgyula.hu

Balul panglicii pentru promoția 2016-2020 la Liceul „Nicolae Bălcescu” din Iula

**FOAIA
românească**

14 februarie
2020

www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director, redactor-șef: Eva Șimon. Redactor, reporter: Anca Liana Becan. Tehnoredactor: Ioan Nyisztor. Editura și redacția: 5700 Iula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789, E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Iula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Iula, str. Károly R. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2020: 3 luni 1560 forinți; 6 luni 3120 forinți; 1 an 6240 forinți. Publicația apare cu sprijin de la Cancellaria Primului Ministru (Budapesta, Ungaria), acordat prin Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, și de la Ministerul pentru Românii de Pretutindeni (București, România).